

CEZA HUKUKUNDA KLASİK OKUL

Arş.Gör. Vahap Coşkun*

GİRİŞ

Tarih boyunca birçok teori hukukun ne olduğu sorusuna yanıt aramış ve herkesin üzerinde anlaşabileceği kapsamlı bir hukuk tanımı yapmaya çalışmıştır. Bu teorilerden her biri ortaya çıktığı zamanın ve mekanın tarihine, ekonomik ve sosyal koşullarına paralel olarak bir hukuk anlayışı ortaya atmış, daha sonra bu anlayışlar geliştirilerek evrensel teoriler haline almışlardır. Bu nedenle hukuk tarihi boyunca, hukukun nasıl tanımlanması gerektiği sorunu hukuk felsefesinin en temel sorunu olmuş, buna bağlı olarak sayısız hukuk tanımı ortaya çıkmıştır. Ama hiçbir filozof ya da hukukçu, yaklaşık da olsa, hukukun herkes tarafından kabul gören bir tanımını yapmayı başaramamıştır. **Kant**, bu durumu “**Hukukçular, kendi hukuk mefhumlarına hala bir tarif aramaktadırlar.**” sözü ile ifade etmektedir. (SUNGURBEY, s.151)

Hukukçular hukukun tanımı üzerinde anlaşamaları da, hukukun işlevleri hakkında asgari bir müşterek sahiptirler. Bugün herkes hukukun, bir toplumda belli toplumsal amaçlara ulaşmak için başvurulan **toplumsal bir kontrol aracı** olduğunu kabul etmektedir. Hukukun belli başlı toplumsal amaçları ise, barış ve güvenliği sağlamak, uyuşmazlıkları çözecek tarafsız ve güvenilir muhakeme usulleri koymaktır. Hukukun bunun yanında bireysel menfaatleri makul ölçüde güvence altına almak; sarsıntısız toplumsal değişimin yollarını hazırlamak; toplumsal menfaat çatışmalarını, bu çatışmanın taraflarının uzun süre aynı toplumda yaşayacaklarını unutmadan, herkes için tahammül edilebilir bir uzlaşma içinde çözmek gibi amaçları vardır. Hukukun bu amaçları, bunların sentezi sayabileceğimiz daha üst bir amacı oluşturur. Bu da, insan yaşantısının ruh kazanabileceği, gelişebileceği toplumsal bir çevre yaratıp, bunun devamının sağlamaktır. (KEYMAN, s.185)

Hukuk bir toplumda, toplumsal amaçları gerçekleştirme ve sosyal düzeni sağlama işlevlerinin bir sentezi olarak ortaya çıktığından, bu işlevlerini yerine getirebilmek için birtakım normlar koymuş ve bireyleri bu sosyal düzenin normlarına uygun bir şekilde eylemlerde bulunmaya yöneltmek için sosyal kontrol mekanizmaları oluşturmuştur. Ama toplumun nüfusu artıp sınırları geliştikçe, toplumdaki çıkarlar çeşitlenmiş ve çatışmalar artmış, bunun bir sonucu olarak da

* Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Elemanı

toplumsal düzeni korumak için üstün bir otoritenin uyguladığı bir **müeyyideler düzeninin** kurulması zorunluluğu hasıl olmuştur.

MÜEYYİDELER DÜZENİ VE CEZA HUKUKU

Müeyyideler düzeni maddi içeriği bakımından temelde iki hususu kapsamaktadır:

a) Düzeni bozucu insan eylemlerinin saptanması : Bu eylemler düzene zarar verici hareketler şeklinde, yani icra niteliğinde olabileceği gibi, düzenin sürekliliği için bireylerce yapılması yararlı, hatta gerekli hareketlerin yapılmaması şeklinde yani ihmal niteliğinde de olabilir.

b) Sosyal düzeni her iki biçimde bozan hareketlerin müeyyidelerinin gösterilmesi: Sosyal düzenin normal akışını sekteye uğratan herhangi bir harekete, ister icra isterse ihmal niteliğinde olsun, ne tür bir müeyyideye uygulanacağını önceden gösterilmesi gerekir. (DÖNMEZER-ERMAN, s.1-2)

Günümüz toplumlarında müeyyideler, hukuki ve cezai olmak üzere ikiye ayrılmaktadırlar. Eğer sosyal düzenin normlarına aykırı olarak yapılan hareket, daha ziyade bireysel bir menfaati ihlal etmişse ve zararın giderilmesi için kişisel hürriyetleri sınırlandırma ve ortadan kaldırma gibi ağır müeyyideler başvurmaya zorunluluğu yoksa, uygulanacak olan müeyyideler **hukuki müeyyideler**dir. Buna karşılık norma aykırı davranış nedeniyle meydana gelen zarar niteliği itibarıyla ağır bir zararsa ve toplumsal barış ile düzeni esaslı bir şekilde bozma eğilimi taşıyorsa, toplumu gelmesi muhtemel zararlardan mümkün mertebe koruyabilmek için, normu ihlal eden kişiye, meşakkat çektirici, ızdırap verici nitelikte birtakım müeyyideler uygulanır. Sosyal düzeni ve disiplini sağlamak, çeşitli yapıcı amaçlar gerçekleştirmek için uygulanan ve kişinin hayat, sağlık ve hürriyet gibi temel haklarını esaslı bir şekilde ihlal eden bu müeyyideler **ceza müeyyideleri** adı verilir. İşte bu ceza müeyyidelerinin uygulanmasını gerektiren hukuki ihlallerin, sapmaların nelerden ibaret olduğunu, bu ihlallere ve ihlali gerçekleştirenlere, yani suçluya, karşı Devletin tepkisini belirten kuralları ve esasları belirten hukuk dalına da **Ceza Hukuku** denilmektedir. (DÖNMEZER-ERMEN, s.4)

Bir toplumsal yapılanmada, hukuk düzeni bir bütün olup tüm hukuk dalları birbirlerini tamamlamaktadır. Ancak burada ceza hukukunun diğer hukuk dallarını koruma, onlar için bir **koruyucu şemsiye olma özelliğine** dikkat çekmek gerekir. Gerçekten de ceza hukuku, diğer hukuk dallarının kendi yaptırımlarıyla kendilerini korumalarının mümkün olmadığı zamanlarda müdahale ederek onları korumaktadır. Bunun ölçüsü kuralın ihlali halinde kamu düzeninin bozulması ve toplumsal heyecan doğmasıdır. Her hukuk dalında kamu düzenini bozan ve heyecan doğuran şey, kural olarak zararın ağırlığı ve failin fiili kasten işlemesidir. (SOYASLAN, S.33)

MODERN CEZA HUKUKU

18. yüzyıl ceza hukuku tarihinde bir dönüm noktası oluşturmaktadır. Bu dönemde gelişen hümanizm hareketi ve Rönesans, doğal hukuk doktrinleri, insan hak ve hürriyetleri el ceza hukuku uygulaması arasında çok yakın ilişkinin varlığını ortaya koymuşlardır. Bu dönemin düşünürleri, yayınladıkları makale ve kitaplarda, eski dönemin ceza düşüncelerini ve cezaların uygulanması şiddetle eleştirmişler ve ilk defa olarak “*devletin ceza verme hakkının temeli, cezalandırmadaki amaç ve maksat*” gibi konuların üzerinde düşünerek, bu konuda çeşitli felsefi görüşleri ortaya koymuşlardır. (ARTUK, s.26; DÖNMEZER-ERMAN, s.50)

Modern zamanlar ceza hukukunun en önemli özelliklerinden biri, bu döneme damgasını vuran ceza doktrinlerinin büyük bir kısmının ceza hukukçusu olmayan, yani ceza hukukunun tekniği ile meşgul olmayan filozoflar, düşünürler, sosyologlar, iktisatçılar ve hatta edebiyatçılar tarafından meydana getirilmiş olmasıdır. (Platon, Saint Thomas d’Aquin, Durkheim, Montesquieu, Kant, Balzac, vb. gibi.) Ancak ceza doktrinleri, ceza hukuk alanında tümsel bir telakki ve görüş içerirler, sözgelimi ceza hukuku ödetici mi, yoksa suçluyu yeniden sosyalleştirici mi olmalıdır gibi. Pozitif ceza hukukunu biçimlendirecek olan şey, bu ve bunlara benzer genel nitelikteki sorulara verilecek olan yanıtlardır. (DÖNMEZER-ERMAN, s.49)

Modern zamanlar ceza hukukuna etkin eden okulları; Klasik Okul, Pozitivist Okul ve Neo-Klasik Okul olmak üzere başlıca üç grupta toplamak mümkündür. Bu yazıda, söz konusu okulların temel anlayışları ve başlıca yazarları belirtildikten sonra, Klasik Okul üzerinde durulacaktır.

a) Klasik Okul : Cezanın esasını toplumsal yarara dayandıran yazarların (Beccaria, Bentham, Feurbach) ve suçlunun ceza çekmesinin adalet gereği olduğunu belirterek mutlak adalet kuramını savunanların (Kant) oluşturdukları okula Klasik Okul denir. (ARTUK, s.27)

b) Pozitivist Okul : 19. yüzyılda sanayileşmeye paralel olarak iç göç yaşanmış ve bu da suçluluğu artıran bir faktör olmuştur. Ayrıca suçlunun ıslahı için öngörülen hürriyeti bağlayıcı cezalardan umulan netice elde edilememiş, cezaevinden çıkan suçluların önemli bir bölümü tekrar suç işlemiş, yürürlükte olan infaz sisteminin yararı olup olmadığı tartışmaya açılmıştır. Öncülüğünü Lombroso’nun yaptığı, daha sonra Ferri ve Grofalo’nun da teyit ettiği görüşlere göre, Klasik Okulun o zamana kadar geçerliliği kabul edilen özgür irade görüşü bir faraziye, önyargıdan ibarettir. Suçlunun özgür iradesi yoktur. (SOYASLAN, s.51)

Pozitivistlere göre kişi, sosyolojik ve antropolojik bir gerçektir. Kişinin içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal durum, iklim ve sosyal şartları ona bir kişilik kazandırır ve kişi bu kişiliğini oluşturan şartların sonucu hareket eder. Suç belli bir toplumsal yapıda doğduğundan, suç ve suçluyu ayırt etmenin imkanı yoktur. O halde,

eğer suçluluğun önlenmesi isteniyorsa yapılması gereken, suç yaratan ortamın değiştirilmesidir.

c) Neo-Klasik Okul : Klasik Okulun toplumsal yarar kuramı ile mutlak adalet kuramı teorilerini birleştirmeye çalışan ve “ceza yararlı olduğu ve aynı zamanda adalete uygun bulunduğu halde ve derecede verilmelidir” şeklindeki eklektik teoriyi savunan yazarların oluşturduğu okula Neo-Klasik (Yeni Klasik) Okul adı verilmektedir. 19. yüzyılın ilk yarısında ortaya çıkan bu kuramın savunucuları arasında Fransa’da Guizot, Charles Lucas, Ortolan, Molinier, Almanya’da Mittermaier, Berner, Geyer, İtalya’da Carrara gibi yazarlar bulunmaktadır. Bu okula göre, toplumun bireye ceza verebilmesi için iki ölçü bulunmaktadır: Adaleti gerçekleştirmek ve toplumu savunmak. Ceza, ancak adil ve yararlı olduğu sürece verilmelidir. Eğer bu iki sınır en ufak biçimde aşılsa dahi, bu durumda toplumun ceza verme hakkı ortadan kalkar. (ARTUK, s.32)

KLASİK OKUL

Kaynağı 18. yüzyıl sonuna, Aydınlik Çağa ve Tabii Hukuka uzanan Klasik Okul, özünde insan özgürlüğüne ve insanın irade serbestisine dayanmaktadır. Çünkü insan, insan olması dolayısıyla birtakım haklara sahip, hür bir varlıktır. Suç işlemekle insan kötülüğü seçmiş, iradesini kötülükten yana kullanmıştır. Bu nedenle, yaptığı kötülüğün karşılığını görmelidir. Bu karşılık, yani ceza, suç ile orantılı olmalı, gereksiz ve faydasız şiddetten kaçınılmalıdır. (SOYASALAN, s.50) Genel anlayışı bu şekilde özetlenebilecek Klasik Okulun bünyesi içinde birçok kuram bulunmakla birlikte, bu çalışmada klasik anlayışın temelini oluşturan “*Toplumsal Yarar Kuramı*” ile “*Mutlak Adalet Kuramı*” üzerinde durulacaktır.

a) Toplumsal Yarar Kuramı : Bu kuramın en ünlü savunucusu İtalyan düşünür **Cesar Beccaria**’dır. Beccaria’nın 1764 yılında yayınladığı ve eski dönemin ceza ve ceza hukukuna ilişkin eleştirileri de kapsayan “**Suçlar ve Cezalar**” adlı eseri, ceza hukukunda bir devrime yol açmıştır. Dönmezer, insan hak ve hürriyetleri ile ceza hukuku ve uygulamaları arasındaki bağlantıyı inceleyen bu eserin, ceza hukukunda yüzyıllar süren bir dönemi kapsayan ve çok mutlu bir devrimin ufuklarını açan abide bir eser olarak tanımlamaktadır. (DÖNMEZER-ERMAN, s.52)

Beccaria’nın eseri iki bölümden oluşmaktadır : Eleştiri ve cezanın esası hakkındaki görüşleri. Bu eserde önemli olan eleştiri bölümüdür. Beccaria’ya göre, suç işlemeyi önleyebilecek en iyi çare, cezanın şiddeti değil, insanlarda cezadan kaçınılamayacağı kanaatinin yerleşmiş olmasıdır. Benzer bir görüş Montesquieu’da da vardır. Montesquieu da “Bütün fenalıkların sebebinin araştırılması onların cezalarının hafifliğinden değil de, suçların cezalandırılmamasından dolayı ileri geldiklerini gösterir” demekle benzer düşünceleri daha önceden ifade etmişti. Beccaria, ölüm cezasına refakat eden bütün işkence yöntemlerinin kaldırılmasını

önerir. Bu konuda “...ortada suç ya var, yahut yoktur. Varsa o suça ancak kanunun tespit ettiği ceza verilecektir ki, bu takdirde işkence yapmak faydasızdır. Şayet suç yoksa, bir masuma eza ve cefa etmek müthiş bir vahşet olmaz mı ?” demektir. (ARTUK, s.28) Adı suçlar için idam cezasının kaldırılmasını ve bunun yerine müebbet hapis cezasının uygulanmasını savunan Beccaria'ya göre, siyasi suçlar rejim için tehlikeli ihlalleri doğurma ihtilalleri doğurma potansiyeline sahip olduklarından bu tür suçlar için idam cezasının uygulanması bir zarurettir.

Ceza vermek hakkının esasları konusunda ise Beccaria'nın görüşleri şöyle özetlenebilir: Ceza vermek hakkının esası, genel barış ve güvenliği, buna karşı yapılacak saldırılara karşı savunma zorunluluğuna dayanmaktadır. Toplumun iyiliği için hürriyetinin bir kısmından fedakarlık etmeyecek hiç kimse yoktur. İnsanları hürriyetlerinin bir kısmından fedakarlık etmeye zorlayan şey, zaruret veya mecburiyet olmuştur ve ter edilen hürriyet kısmı, toplum hayatına girmekle elde edilen güvenliğin bedelidir; bu sebeptendir ki, fertler bu müşterek depoya mümkün olduğu kadar az hürriyet kısmını bırakmak isterler. İşte böylece terk olunan küçük hürriyet parçalarının bütünü, ceza vermek hakkını teşkil eder. Adalet zorunlu bağıdır, bu bağ bulunmazsa insanlar birbirinden ayrılır ve eski toplum dışı hallerine dönerler. (DÖNMEZER-ERMAN, s.53)

Suçların ve cezaların kanuniliği prensibini savunan yazar, suçların ancak kanun tarafından cezalandırılacağı, kanun yapma yetkisinin ise, sosyal sözleşme ile bir araya gelmiş toplumun temsilcisi olarak, sadece kanun koyucuda toplandığını belirtmiştir. Bu nedenle hakimler ancak kanunda yazılı suçlara hükmedebilir ve hiçbir hakim hiçbir şekilde (kamu yararı olsa dahi) kanundaki cezaları ağırlaştırma yetkisine sahip olamaz. Beccaria, bu görüşleriyle hakimlerin pek çok suistimale yol açan keyfi hareketlerine engel olmak istemektedir. Beccaria'ya göre cezaların amacı, suçlunun tekrar suç işlemesini ve diğerlerinin onu örnek almasını önlemektir, cezaların bireye ızdırap vermek ya da işlenen suçu yok saymak gibi bir amacı olamaz. Bundan böyle, suç işlenmesine engel olmak için verilen cezanın adil ve yararlı olması gerekir. Cezanın miktarı, suçun topluma verdiği zarara göre hesap edilir. Bu noktada önemli bir konu da, yazarın affa karşı çıkmasıdır. Zira yazara göre krala (yöneticilere) af hakkının tanınması, hem kralın (yöneticilerin keyfi davranmasına neden olmakta hem de, daha önemlisi, cezanın mutlaka uygulanacağı görüşünü zayıflatmaktadır. (ARTUK, S.29)

Toplumsal yarar kuramının bir diğer önemli ismi İngiliz filozof **Jeremy Bentham**'dır. Bentham'a göre, özelde ceza hukukunun, genelde ise tüm hukuk sisteminin özü yarara (faydacılığa) dayanmaktadır. Yarar ilkesi, “daha yüksek bir nedene dayanmayan ve fakat her çeşit eylem için tek ve yeterli neden olan o nedeni gösteren ilkedir.” (GÜRBÜZ, s.25) Bentham, ceza verme hakkının kaynağının devlete ait diğer haklarla aynı olduğunu, cezayı meşru kılanın onun faydacılığı veya daha doğru bir ifade ile onun zorunluluğu olduğunu belirtmektedir. “Ceza toplumun

kendisini savunmak için başvurduğu bir tedbirdir. Cezanın meşru olması için, toplum tarafından takip edilen gayenin meşru olması zorunlu ve kafidir. Eğer toplum cezayı hukuki değer ve menfaatlerin aleyhine kullanmış olsaydı, ceza mutlaka adalete aykırı olacaktı. Fakat toplum cezayı, suç teşkil eden saldırılardan korunmak için kullanırsa, ceza meşru olur.” (ARTUK, S.30) Bentham ceza miktarının saptanması konusundaki görüşlerini matematik bir şekilde ifade etmekte, cezanın vereceği kötülüğün suçun sağlayacağı yarardan daha fazla olması gerektiğini savunmaktadır. Böylece suç işlemek isteyen kişi, bir iktisatçı gibi hareket ederek suçtan elde edeceği kar ile aruz kalacağı sakıncaların hesabını yapacak, eğer ceza değeri suçtan elde edeceği değerden fazla ise bu suçu işlemekten vazgeçecektir.

Sosyal yarar kuramı iki açıdan eleştiriye tabi tutulmuştur :

1- Bu teori, cezanın zorunluluğunu açıklamakta ama meşruluk sebebini doyurucu bir şekilde izah edememektedir, bu da ceza ve meşruluğu sorununu çözümsüz bırakmaktadır.

2- Bu teoriler, cezaların uygulanmasında aşırı şiddet getirir ve nitekim getirmiştir. Cezanın belirlenmesinde ve uygulanmasında toplumsal yarardan başka bir sınır çizilmeyince, kamusal gücü elinde bulunduran ve bu sıfatla fiilen sınırsız bir cezalandırma hakkına sahip bulunan Devlet, bastırıcı, tenkil edici faaliyeti karşısında bizzat kendi çıkarından başka bir engel tanımaz. (DÖNMEZER-ERMAN, s.57)

b) Mutlak Adalet Kuramı : Ceza vermek hakkının esasının sadece adalet fikrine dayandırılması gerektiğini ifade eden bu görüşün en büyük temsilcisi Alman filozof **Kant**'tır. Kant'a göre, bir suç failinin ceza görmesinin nedeni, kötü bir fiil işlemiş olan kişinin bir ceza ve ızdırap çekmesinin ve kusurunun kefaretinin vermesinin adaletin gereği olmasıdır. Ceza, faileri korkutmak, toplumu savunmak gibi bir sonuca ulaşmak ya da topluma herhangi bir yarar sağlamak için değil, sırf pratik akıl onu buyurduğundan uygulanmalıdır. Cezanın amacı, suçun işlenmesiyle bozulan ahlak düzeninin yeniden kurulmasıdır.

Kant, teorik alanda olduğu gibi pratik alanda da, salt akla dayanmakla bütün akıllı varlıklar için geçerli birtakım ilke ve yasaların bulunduğunu belirtir. (KANT, s.176-180) Bu yasalar objektif olmalıdır, ötürü buyruk niteliğindedirler. Bütün buyruklar, bir "gereklilik", bir "olması gerekir" ile dile getirilirler; ancak bazıları hipotetik (koşullu) olduğu halde, bazıları kategorik (kesin)olarak buyururlar. Koşullu buyruklar, insanın ulaşmak istediği (ya da isteyebileceği) başka bir şeye araç olarak mümkün bir eylemin zorunluluğunu ortaya koyarlar. Kesin buyruk ise, bir eylemi kendisi için, başka herhangi bir amaçla ilgi kurmadan, nesnel zorunlu olarak sunan buyruktur. Bir başka ifade ile, eğer bir eylem, başka bir amaca ulaşmak için araç olarak kullanıldığında iyi olarak değerlendirildiğinde buyruk koşullu olur; ama bir eylem, başka bir amaçla arasında herhangi bir bağlantı kurulmadan kendi başına iyi yi

ifade diyorsa, dolayısıyla da kendiliğinden akla uygun gelen bir iradenin ilkesi olarak zorunlu bulunduğu tasarımlanıyorsa, o zaman buyruk kesindir. (KANT, s.164-166)

Bu bağlamda, bütün **ahlak yasaları**, her durum, koşul ve şart altında geçerli bulduklarından, **kesin birer buyruktur**lar. Ahlak yasaları kesin birer buyruk olunca, "**adalet**" de kesin bir buyruk halini alır. Çünkü bir "*olması gerekeni*" ifade eden bütün hukuk normlarının dayandığı "*son bir olması gereken olarak adalet*", ahlaki bir kavram, ahlaki bir değerdir. Ahlak kuralları herkesi bağladığı, herkese karşı kesin bir istem olarak seslendiği ve insanların bütün eylemlerini kapsadığı için, bizden her durumda kayıtsız şartsız bir şekilde gerçekleştirilmelerini bekler. Bu durumda, ahlaki bir kavram olarak adalet de, kategorik bir emperatif, kesin bir buyruktur. (ARAL, s.292) Bu nedenle, suç işlemiş olan kişi, sırf ahlak kurallarını memnun etmek için cezalandırılır. Devletin ödevi, ahlaki tatmin ederek kötülüğü gidermeyi sağlamaktır. Bu şekilde hareket ederek Devlet, kategorik emparitife uymakta, onun buyruklarını yerine getirmektedir.

Kant tarafından ileri sürülen ve daha sonraki dönmlerde Almanya'da Zachariae, Henke, Hegel; Fransa'da Josaph de Maistre tarafından biraz değişik şekillerde savunulan bu adalet anlayışına karşı yapılmış olan eleştiriler şöyle özetlenebilir : Bir kere, Kant'ın doktrini yeri itibariyle sakattır; zira Devletin yeryüzündeki grevi bir ahlak düzeninin egemen düzen olarak yerleşmesini sağlamak değildir. Böyle bir görüş kabul edilecek olursa, devletin büyük küçük her kusuru cezalandırması gerekir ki, böyle bir toplumda yaşamak insanlar için her türlü özgürlük ortamını ortadan kaldıran bir çeşit hareketsizlik rejimine katlanmayı gerektirir. Oysa toplum için yararı olmayan bir cezanın uygulanması işkence ve vahşet demektir.

Kant ve diğer mutlak adaletçi düşünürlere yöneltilen bir diğer eleştiri ise, insan tabiatının cisme ilişkin yönünün unuttukları ve yarar kavramını hiç hesaba katmadıklarıdır.

DEĞERLENDİRME

"Klasik Okul" terimi, pozitivist ceza hukukçularına aittir. Pozitivistler kendilerinden önceki dönemlerde ceza hukukuna hakim olan düşünceleri ileri süren hukukçulara bu ismi vermişler ve onları çok sıkı bir şekilde eleştirmişlerdir. Klasik okulun temsilcilerine yöneltilen başlıca eleştiriler şunlardır :

- Klasikler suçluyu herhangi bir şahıs olarak ele almış, daha açık bir deyimle suçun failini kendi somut gerçeklerinden ve şartlarından izole ederek düşünmüşlerdir. Bu durum ise, yaptırımın etkili ve yararlı olmasını engellemektedir.
- Klasik okul sadece fiili inceliyor, fiil ile fail arasındaki münasebete bakmıyordu. Bu açıdan soyuttu, zira fiil, failden ayırmanın imkanı yoktur.

- Olaylara daima soyut akılla bakan Klasikler, suç olgusunu hayatın somut verilerine göre izah edememiş, suçu sadece insan fiili ve kanun arasındaki çelişkide aramıştır. (SOYASALAN, s.50)

Ceza hukuku tekniği açısından bu eleştirilerde doğruluk payının bulunduğu açıktır. Ancak Klasik Okul eleştirilirken, eğer onların yaşadığı dönemin siyasal yapısı göz ardı edilirse, yapılan eleştirilerin sağlam bir mantığa dayanması mümkün olmayacaktır. Mutlak krallıkların kişi hak ve özgürlüklerini ortadan kaldırdığını, bu iktidarların döneminde hukukun (veya an azından yasanın) üstünlüğünün sözünün edilemeyeceğini bilen bu düşünürler, kişi hak ve özgürlüklerini koruyabilmenin ancak kendilerinden önceki döneme cephe alınmasıyla mümkün olabileceğini kavramışlar ve buna uygun davranmışlardır.

Bir bütün olarak değerlendirildiğinde Klasikler, yönetici erkin cezalandırma ve yargılama hakkının meşruluğunu sorgulamışlar, eski dönemin ceza düşüncesini ve insanlık dışı uygulamalarını şiddetle eleştirmişler ve ceza hukukunda bir devrime yol açmışlardır. Bugün bize çok doğal gözükmelerine karşılık o zamanlar için her biri birer devrim olan işkencenin kaldırılması, din ve vicdan hürriyetinin sağlam olarak yerleşmesi, suçun ve cezanın şahsiliği, cezalandırmada insanileştirme akımının üstün gelmesi gibi insan haklarına ilişkin kazanımlar, Klasik Okulun eserleridir. Klasik düşünürlerin fikri bombardımanı, yaşanan dönemlerdeki şikayet konularında birtakım reformların yapılmasını zorunlu kılmıştır. Bu nedenle Klasik teori, cezalandırmada yumuşamayı, eski dönemin kötü soruşturma usullerinin tasfiyesini sağlamış ve ceza vermede, suçlunun uslanması amacının önemle ele alınmasına yol açmıştır. Bugün ceza hukuku, sadece bastırıcı değil suçu önleyici, suçluyu ıslah edici çağdaş bir nitelik kazanmışsa, bu niteliğini kazanmasında suçluya bağışlayıcı bir tavır takınan ve kişiyi keyfiliğe, vahşete, işkenceye karşı koruyan Klasik okulun çok büyük katkılarının olduğunu unutulmaması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

ARAL Vecdi, Hukuk Felsefesinin Temel Sorunları, Filiz Kitapevi, 1992, İstanbul

ARTUK M. Emin, Ceza Hukukuna Giriş, 1993, İstanbul

DÖNMEZER Sulhi – **ERMAN** Sahir, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku (Genel Kısım), Beta Yayınevi, 1994, İstanbul

GÜRBÜZ Ahmet, Hukuk ve Meşruluk, Beta Yayınevi, 1998, İstanbul

KANT Immanuel, Seçilmiş Yazılar, Çeviri: Nejat Bozkurt, Remzi Kitapevi, 1984, İstanbul

KEYMAN Selahattin, Hukukta Bir Tanım Denemesi, (Çağdaş Hukuk Felsefesi ve Hukuk Kuramı İncelemeleri (HFHKİ), Hazırlayan Hayrettin Ökçesiz), Alkım Yayınevi, 1997, İstanbul

SOYASALAN Doğan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Kitapevi, 1998, Ankara

SUNGURBEY İsmet, Hak Nedir ?, HFHKİ, Alkım Yayınevi, 1997, İstanbul